

Ondernemen na je 55e

Drijfveren, risico's en verzekeringen

Josette Dijkhuizen, Julian Aretz

Onlangs is een onderzoek uitgevoerd onder startende ondernemers in de leeftijdscategorie 55-plus. Uit elf interviews blijkt dat deze late-starters vooral gedreven worden door intrinsieke motivatie; ze willen opgebouwde kennis delen of langgekoesterde dromen verwezenlijken, meer dan het verkrijgen van een inkomen. Vaak was een onverwachte wending in hun loopbaan als werknemer, zoals ontslag of reorganisatie, het zetje om de sprong naar het ondernemerschap te wagen. De meeste respondenten ervaren weinig stress over zakelijke risico's. Ze benoemen het ervaren van financiële onzekerheid, maar slechts een minderheid maakt zich er echt zorgen over. Emotionele en fysieke risico's kwamen ook vrijwel niet voor. In de praktijk

vertrouwen veel ondernemers op een eigen financiële buffer (zoals spaargeld, pensioeninkomsten, ontslagvergoedingen en het inkomen van een partner) in plaats van formele verzekeringen om ondernemersrisico's af te kunnen dekken. Geen van de deelnemers had een arbeidsongeschiktheidsverzekering afgesloten. Het onderzoek laat zien dat deze ondernemers profiteren van hun jarenlange ervaring en eigen financiële buffers.

Het onderzoek

De groep 55-plus ondernemers neemt ongeveer 30% van de totale groep zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) voor hun rekening (Den Hartog & Prince, 2024). Steeds meer 55-plussers in Nederland kiezen ervoor om een eigen bedrijf te starten. Deze trend is interessant gezien de toenemende vergrijzing en de ervaring van de meer senioren ondernemers waardoor ze een belangrijke rol kunnen spelen in de economie. Binnen deze groep is relatief weinig onderzoek gedaan. In deze studie worden de motieven, risico's en het risicomanagement bij startende ondernemers van 55 jaar en ouder onderzocht. Het doel is inzicht te krijgen in hun drijfveren, de impact van loopbaanveranderingen, de gepercipieerde risico's en de rol van verzekeringen bij het opbouwen van een bedrijf op latere leeftijd.

Dit kwalitatieve onderzoek werd uitgevoerd door elf semigestructureerde interviews onder 55-plus zzp'ers uit verschillende sectoren, zoals zakelijke dienstverlening, zorg, en creatieve sector. De deelnemers waren voornamelijk oud-medewerkers uit zogeheten 'witte boorden banen' (kantoorbanen) die, vaak na pensionering of baanverlies, een eigen onderneming zijn begonnen. In de interviews werd gevraagd naar hun motivatie om te starten, welke risico's ze zien in ondernemerschap en hoe ze zich hiertegen indekken.

Het onderzoek en de resultaten

Ruim de helft van de ondervraagden gaf qua *startmotivatie* aan puur uit passie en interesse te ondernemen en niet voor het verkrijgen van een inkomen. Ze wilden bijvoorbeeld hun opgebouwde

kennis delen of een droomproject realiseren waarbij autonomie en zingeving voorop staan. Zoals één respondent het samenvatte: "Ik wil mijn kennis en vaardigheden inzetten voor bedrijven die dat nodig hebben." Externe prikkels zoals status of geld, maakten nauwelijks deel uit van hun beweegredenen.

Ongeveer de helft van de ondernemers begon met een eigen bedrijf na een belangrijke verandering binnen hun loondienstverband, zoals ontslag of een reorganisatie. Bij hen gaf dit incident het zetje om een al aanwezige ondernemersdroom daadwerkelijk op te pakken. Een respondent legde uit dat het voortzetten van het oude werk onmogelijk was na de reorganisatie, waardoor hij besloot iets voor zichzelf te beginnen. Voor anderen (onder wie enkelen na de coronacrisis) werd de periode van onzekerheid een kans om te heroriënteren en een levensdoel – zoals een eigen bedrijf te beginnen en daarmee andere mensen te helpen – te realiseren. Dergelijke loopbaanwijzigingen gaven persoonlijke doelen meer gewicht, waardoor de stap naar zelfstandigheid logisch werd.

In de interviews was naast motivatie ook aandacht voor de *ondernemersrisico's*. Deze risico's kunnen worden onderverdeeld in financiële, emotionele en fysieke risico's. De geïnterviewde ondernemers realiseerden zich dat ondernemen grote financiële risico's met zich meebrengt, maar dat deze risico's voor hen geen gevaar vormen. Slechts drie personen gaven aan spanningen te voelen over inkomen en inkomstenvariatie, de overige acht lieten blijken daar weinig tot geen stress van te ondervinden. Emotionele risico's (zoals overbelasting, stress, angst en

de impact op de privésfeer) kwamen bijna niet voor. Slechts één ondernemer noemde hoge werkdruk als risico. Fysieke risico's werden niet actief genoemd. Veel ondernemers gaven aan dat hun jarenlange ervaring, opgebouwde netwerk en optimisme als buffers fungeren voor de ervaren ondernemersrisico's. Ze voelen zich dankzij die achtergrond weerbaar tegen tegenslagen.

In de praktijk beschermen de 55-plussers hun financiële ondernemersrisico's vooral met eigen middelen. Zes respondenten noemden persoonlijke spaargelden, vijf noemden de (toekomstige) AOW-uitkering, en twee hadden nog een bedrijfspensioen. Vier deelnemers beschikten over een ontslag- of vaststellingsovereenkomst die als overbruggingsbudget diende, en vier ondernemers zeiden te kunnen steunen op het inkomen van hun partner. Deze vangnetten boden de meeste zekerheid: spaargeld en pensioenen zorgden ook als buffer voor onvoorziene uitgaven. Geen van de geïnterviewden had een arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV). Dit sluit aan bij landelijke cijfers over oudere zzp'ers, die ook laten zien dat een groot deel van deze groep geen gebruikmaakt van een AOV (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023). De redenen hiervoor zijn de hoge premies en de vaak lage uitkering. Omdat men al kan terugvallen op eigen financiële reserves en pensioen, blijken deze ondernemers het formele beschermingsmechanisme, de verzekeringen, bewust te laten varen.

Conclusies en aanbevelingen

Het onderzoek is uitgevoerd onder een zeer beperkte en selecte groep. Aangezien er naar ons weten niet eerder onderzoek is uitgevoerd bij deze 55-plus zzp'ers zijn de resultaten niettemin interessant. De interviews laten zien dat 55-plus ondernemers vooral gedreven worden door intrinsieke motivatie en geholpen worden tijdens de beginfase van hun onderneming door hun werk- en levenservaring. Onverwachte wendingen in hun loopbaan vormen een belangrijke impuls om een eigen bedrijf te starten. De oudere ondernemers voelen zich doorgaans

zelfverzekerd over risico's. Ze vertrouwen op hun opgebouwde netwerk, spaargeld en pensioen en ervaren weinig stress over financiële of persoonlijke tegenslagen.

Tegelijk biedt het beperkte gebruik van formele verzekeringen stof tot nadenken voor de beleidsmakers en verzekeraars. Aanbevolen wordt om deze groep beter bewust te maken van langetermijnrisico's, ook al lijken ze goede financiële buffers te hebben, en hen te ondersteunen met op maat gemaakt aanbod. Voorlichting kan oudere ondernemers wijzen op mogelijke valkuilen, terwijl verzekeraars flexibeler kunnen meedenken – bijvoorbeeld door specifieke pensioen-, ziekte- of arbeidsongeschiktheidsproducten aan te bieden tegen aangepaste premies of voorwaarden. Zo kan worden voorkomen dat de zelfverzekerdheid van 55-plusondernemers hen op de lange termijn parten gaat spelen bij onverwachte incidenten die hen in problemen brengen.

Oudere ondernemers zijn waardevolle bronnen van ervaring en innovatie, maar verdienen gepaste ondersteuning bij risicomanagement. Het speelveld van verzekeringen en beleidsmaatregelen moet worden afgestemd op hun unieke situatie, zodat zij – ondersteund door zowel eigen middelen als passende vangnetten – met vertrouwen kunnen blijven bijdragen aan de samenleving. ■

Referenties

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2023). *Meer zelfstandig ondernemers met Arbeidsongeschiktheidsvoorziening*. Centraal Bureau Voor de Statistiek.
- Den Hartog, M., & Prince, Y. (2024). *Kenmerken van de zzp'er: facts & figures*. SEOR BV.

Josette Dijkhuizen is ondernemer en bijzonder hoogleraar aan Tilburg University

Julian Aretz is masterstudent Tilburg University